

Museu del Cement
de Castellar de n'Hug
MNACTEC

ACCIÓ EDUCATIVA / TALLER I VISITA INTERACTIVA

ESPIES A LA FÀBRICA

ESO [2n cicle] / Batxillerat

M / / /
/ N A / /
/ C / / /
/ T E C

Museu Nacional
de la Ciència i la Tècnica
de Catalunya

 Generalitat
de Catalunya

INTRODUCCIÓ

El joc

Ens situem al 1917, a la colònia ja no es respira l'ambient jovial que hi havia fa uns anys. Les baixes i les defuncions comencen a minar la moral dels treballadors de la fàbrica, que estan sotmesos a unes condicions laborals pèssimes. Comencen a arribar d'altres punts del país rumors de vaga i de revolta contra la patronal. També arriben a orelles del director de la fàbrica, que no triga a emprendre accions per posar-hi remei: contracta els serveis d'un grup d'espies que tindran l'objectiu de trobar l'enllaç sindical de la fàbrica.

«Espies a la fàbrica» és un taller educatiu basat en un joc interactiu que guia l'alumnat a través de preguntes i pistes per descobrir racons i històries de l'antiga cimentera. Els alumnes es converteixen en un grup d'espies per descobrir qui és l'enllaç sindical de la fàbrica, amb l'ajuda d'un esquiroi bon amic del director. Però no serà una tasca fàcil perquè primer s'hauran de guanyar la confiança de l'esquiroi resolent un seguit d'enigmes.

La dinàmica

Es dividirà la classe en grups de 5 alumnes [recomanem que els grups de 5 estiguin distribuïts des del mateix centre escolar per agilitar l'organització de l'activitat]. A través d'una tauleta, es podran moure per la fàbrica Asland, tant pel centre d'interpretació com pel recorregut arqueològic. Consta de 4 seccions amb temàtiques diferenciades [«Ciment», «Orígens», «Social» i «Fàbrica»] i un total de 24 enigmes a resoldre. Un cop superades les 4 seccions i amb les 4 pistes, han de descobrir l'enllaç i se'ls planteja el dilema: delataran el portaveu o se sumaran a les protestes de la vaga?

Cada pregunta resolta correctament donarà punts, i el grup obtindrà una puntuació que se sumarà al total del seu institut. Aquesta puntuació entrarà dins un rànquing i, al final de la temporada, el centre educatiu que obtingui més puntuació podrà tornar al Museu amb un grup diferent el curs següent i realitzar de nou el taller «Espies a la fàbrica» de forma gratuïta.

Els objectius

Entendre la fàbrica Asland del Clot del Moro com...

- ... un edifici d'estil modernista, construït en cascada per aprofitar el pendent de la muntanya en el procés de producció: l'art al servei de la funcionalitat.
 - ... un espai on no només s'hi produïa, sinó que s'hi desenvolupaven relacions marcades per una jerarquia social i econòmica, amb fortes desigualtats socials i de gènere. Diferències estructurals i sociològiques. Explicació i diferenciació de models econòmics i d'organització laboral.
 - ... el centre neuràlgic de tota una infraestructura pionera tecnològicament per abastir-la de recursos energètics i matèries primeres.
 - ... el punt d'inflexió de tot un canvi social al territori rural de la capçalera del Llobregat. Comprendre els canvis socioeconòmics que porta la Segona Revolució Industrial en societats poc o gens industrialitzades.
- ✓ Apreciar el patrimoni i tractar-lo amb respecte.
 - ✓ Argumentar les pròpies opinions amb un pensament ordenat, clar i objectiu, escoltant i respectant les dels altres, tot utilitzant un vocabulari propi del context.

Dades tècniques

Tres versions del joc:

3r i 4t ESO
Batxillerats de Ciències i Tecnologia
Batxillerats d'Arts, Humanitats i Ciències Socials

Aforament:

Màxim de 30 alumnes

Durada:

2 hores

Organització:

6 grups de 5 alumnes

Preu:

125 € per grup

Material:

Tauleta

RELACIÓ AMB ELS DISSENYES CURRICULARS

ESO (2n cicle)

Competències transversals:

- Competència ciutadana: analitzar el sistema de la colònia industrial des d'una perspectiva històrica i sociològica, avaluant les relacions de poder, els drets laborals i la vida quotidiana de la classe obrera.
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre: enfortir el pensament crític i l'estratègia de grup per a la resolució d'enigmes complexos que requereixen la integració de coneixements de diverses àrees.

Competències específiques:

- Geografia i Història: Interpretar el llegat de la industrialització a Catalunya com un motor de canvi social, econòmic i demogràfic que defineix el territori actual.
- Tecnologia: identificar la innovació i la propietat intel·lectual com a factors clau de la competitivitat empresarial en el context de la Segona Revolució Industrial.

Batxillerat

Competències transversals:

- Competència emprenedora: avaluar críticament les estratègies de mercat d'Eusebi Güell, incloent-hi la gestió de la informació i l'espionatge industrial, des d'una vessant ètica i empresarial.
- Competència en comunicació lingüística: produir i transmetre informes o conclusions sobre la investigació realitzada, emprant una terminologia acadèmica i tècnica precisa i adequada al context.

Competències específiques:

- Història / Història de l'Art: relacionar l'arquitectura industrial i les estructures de formigó armat amb els corrents estètics del Modernisme i el seu impacte en el patrimoni mundial.
- Tecnologia i Enginyeria: analitzar la complexitat d'un procés industrial integral, des de la logística de matèries primeres fins a la distribució energètica i la gestió de residus en un entorn d'alta muntanya.

ABANS DE LA VISITA

El Museu del Cement

L'antiga fàbrica de ciment Asland, situada al paratge del Clot del Moro, en el municipi de Castellar de n'Hug, va funcionar del 1904 al 1975. La fàbrica va subministrar ciment en uns moments de fort creixement de la societat industrial, que necessitava tant noves infraestructures com habitatges i nous espais de producció. Les restes avui visibles encara posen de manifest l'espectacularitat d'un dels conjunts fabrils modernistes més increïbles de la industrialització catalana, emmarcat en un entorn natural privilegiat.

Actualment, el conjunt està adscrit al [Museu Nacional de la Ciència i la Tècnica de Catalunya \(MNACTEC\)](#), i acull el Museu del Cement de Castellar de n'Hug, inaugurat l'any 2002. La fàbrica i el seu entorn van ser declarats Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de monument històric, l'any 2005.

La visita al Museu permet entendre l'impressionant conjunt de les restes d'aquest complex industrial, aixecat per un grup d'industrials a principis del segle xx. Les naus de l'antiga fàbrica acullen diferents espais expositius:

- El centre d'interpretació, per conèixer el descobriment del ciment i la història de la fàbrica.
- La fàbrica, un recorregut circular per descobrir les restes arqueològiques de l'antiga fàbrica, que permet entendre el procés de producció del ciment.
- L'exposició «Cent anys de ciment», que se centra en la innovació tecnològica constant que ha portat a terme l'empresa al llarg de la seva història.
- El laboratori, amb peces originals dels anys 60 i 70 del segle passat, procedents del laboratori central de l'empresa Asland a Toledo.

A més, el Museu va més enllà de les parets de l'edifici per explicar tota la infraestructura que es construeix a principis de segle xx per tal d'abastir la fàbrica dels recursos energètics i les matèries primeres imprescindibles per produir el ciment. En aquest sentit, es compta amb altres espais museïtzats que sumen patrimoni cultural, industrial i natural.

- / La Colònia Asland. A l'entorn immediat de la fàbrica es conserven la majoria d'edificis que es van construir per allotjar-hi el personal. Aquest petit recorregut enmig del Parc Natural del Cadí Moixeró discorre entre la caserna, la residència d'enginyers, l'ermita o el Xalet del Director, fins a arribar a la pedrera.

- / Les mines del Catllaràs. Recuperació d'antics camins de miners que recorren alguns dels punts destacats de l'inventari del patrimoni miner del Catllaràs, una serra declarada Espai d'Interès Natural.

Història de la fàbrica Asland

L'any 1901 Eusebi Güell, personatge molt destacat de la burgesia catalana de l'època i vinculat a gairebé tots els sectors de l'economia, va fundar, juntament amb altres socis, la societat cimentera Companyia General d'Asfalts i Portland, SA, més coneguda amb el nom d'Asland, la primera fàbrica de ciment de tipus pòrtland a Catalunya. Aquell mateix any es va començar a construir la fàbrica de ciment al Clot del Moro, que va entrar en funcionament el dia de Sant Jaume de 1904.

L'emplaçament ofería dos dels factors necessaris per a la construcció d'una fàbrica de ciment: les pedreres de roca calcària i la proximitat de recursos energètics.

Per al complex industrial, Eusebi Güell es va embarcar en un disseny agosarat, i en la recerca constructiva s'hi va implicar l'arquitecte Rafael Guastavino, que va optar per combinar el ciment pòrtland i la construcció amb maó de pla (un sistema que ell mateix havia patentat als Estats Units i que portava la volta catalana a nous horitzons internacionals). La construcció de l'edifici havia de ser fàcil, ràpida i econòmica, i s'havia d'aprofitar al màxim la potència hidràulica dels salts d'aigua del Llobregat. A causa de les condicions inhòspites de l'hivern en aquest territori, la construcció havia de cobrir tot l'espai ocupat per la maquinària.

Es va construir entre 1901 i 1904 amb pedra calcària de la zona, i el resultat és una obra arquitectònica singular de primera magnitud, d'un impressionant estil modernista. El conjunt presenta una estructura espectacular, ja que es va optar per una construcció esglaonada des de la pedrera fins al nivell del tren, adaptant-se al desnivell del terreny amb la finalitat d'aprofitar la força de la gravetat en el procés de producció del ciment. Es va optar per voltes de maó de pla que es recolzaven sobre una encavallada metàl·lica. De fet, la singularitat de la façana és deguda a la forma de les voltes.

La dificultat d'accés va suposar la utilització de diversos sistemes per tal de fer arribar els materials i tota la maquinària necessària, provinent dels Estats Units, per posar en funcionament la fàbrica. La construcció i l'arribada de tota la infraestructura d'Asland va ser una obra heroica. El primer mitjà de transport que els promotors van fer servir va ser el singular locomòbil. Es tractava d'un tren de vapor de carretera amb sis vagons que es va portar de Califòrnia. Va arribar el 1902 i va començar a fer el trajecte entre Olvan-Cal Rosal i la fàbrica, un viatge de 40 quilòmetres que durava 10 hores. Un cop inaugurada la fàbrica, l'any 1904, el ferrocarril va arribar a Guardiola de Berguedà, però encara quedaven uns quants quilòmetres fins a la fàbrica.

Per al transport dels sacs de ciment, l'empresa Asland va construir un tren secundari, anomenat popularment «carrilet», ja que va ser el més petit dels ferrocarrils d'ús públic de l'Estat espanyol. Amb una amplada de via de 60 cm, connectava amb la xarxa de Guardiola de Berguedà. Per tal d'evitar les rampes més fortes, es van haver de volar milers de metres cúbics de roca i construir dos ponts sobre el Llobregat.

Un telefèric unia les mines de carbó de Catllaràs, a la part alta de la Pobla de Lillet, que disposava d'un baixador. Des d'allà, amb el tren, s'arribava a la fàbrica. El ferrocarril, doncs, va ser la solució final per connectar la fàbrica amb la resta del món.

Abans de la construcció del carrilet, els obrers anaven caminant fins al Clot del Moro des de la Pobla de Lillet i des de Castellar de n'Hug, però l'aïllament de la fàbrica va fer necessària la construcció d'una petita colònia perquè hi visquessin els caps de l'empresa.

Al Xalet, obra dels arquitectes Lluís Homs Moncusí i Eduardo Farrés Puig, s'hi hostatjava el director de l'empresa i les visites de figures il·lustres a la fàbrica [com el rei Alfons XIII el 1909].

També es va construir una caserna de la Guàrdia Civil per custodiar la dinamita que es feia servir per a les voladures de la pedrera, així com un bloc d'habitatges per als enginyers americans i anglesos que van viure uns quants anys al Clot del Moro per posar en marxa la fàbrica. Aquest mateix edifici s'utilitzava com a escola, un dels equipaments més emblemàtics de les colònies industrials catalanes, seguint la tradició paternalista d'oferir educació als fills dels treballadors.

Antoni Gaudí, per encàrrec d'Eusebi Güell, va construir el Xalet de les mines de Catllaràs, destinat als enginyers i tècnics de les mines de carbó. Uns anys més tard, el 1924, el director d'Asland va encarregar la construcció d'una petita ermita inspirada en les esglésies romàniques pirinenques, l'ermita de Sant Jaume, en honor del patró de la fàbrica.

Ja l'any 1909 es va fer una ampliació a la fàbrica a causa de l'elevada demanda de ciment portland Asland. Es va adquirir un nou forn rotatori danès de la firma F. L. Smidht, amb una capacitat de producció de 150 tones diàries, i dos anys més tard en va entrar en funcionament un altre de la casa americana Allis Chalmers, amb una capacitat de producció de 120 tones diàries. Aquesta adquisició va convertir la fàbrica en la primera de tot l'Estat espanyol a utilitzar aquest tipus de forn rotatori.

L'augment de la producció va requerir també la construcció de l'enorme dipòsit amb contraforts per emmagatzemar-hi el clínquer. Cap a 1914, es va afegir una màquina de vapor per complementar les turbines. La gran xemeneia va ser connectada amb tots els forns i amb les calderes, la qual cosa va fer que la fàbrica fos autosuficient des del punt de vista energètic. El mateix any, a més del transport de mercaderies, el «carrilet» va prestar servei públic de viatgers, fet que representava la sortida de l'aïllament de la zona de l'Alt Berguedà.

La història d'Asland seria incompleta sense esmentar la contribució dels treballadors que van passar per la fàbrica. Els darrers propietaris, l'empresa Lafarge-Asland, van vendre la fàbrica a la Generalitat de Catalunya l'any 1996 per un preu simbòlic de 498.000 pessetes [uns 3.000 euros]. El 2002 va obrir les portes el Museu del Cement de Castellar de n'Hug.

Recursos en línia:	La fàbrica de ciment Asland a Castellar de n'Hug
	El treball a la fàbrica Asland de Castellar de n'Hug
	Fàbrica Endins
	Una història singular: La fàbrica de ciment Asland

La vaga de 1917

El creixement industrial sense precedents i l'augment massiu de la mà d'obra durant la segona meitat del segle XIX van ser el brou de cultiu d'un potent moviment social. Aquesta mobilització, especialment arrelada a Catalunya, va néixer com una resposta directa a la precarietat; era una eina de protesta i una plataforma per reclamar drets laborals i personals fonamentals per a una classe obrera que fins aleshores vivia al marge de la protecció legal.

L'any 1917 va marcar un punt d'inflexió crític. Malgrat la neutralitat d'Espanya en la Gran Guerra, el conflicte va sacsejar l'economia interna:

- Enriquiment desigual: els empresaris exportadors van acumular grans fortunes venent productes als països en guerra.
- Crisi de subsistència: aquesta bonança no va arribar a tothom. L'exportació massiva va provocar una forta inflació que va encarir els productes bàsics, asfixiant les classes mitjanes i, sobretot, les classes baixes.

Aquesta situació, sumada a una profunda inestabilitat política, va fer créixer el descontentament fins a desembocar en la convocatòria d'una vaga general a tot l'Estat.

Dins d'aquest escenari de tensió, es va produir un fet històric: la CNT i la UGT van aparcar les seves diferències ideològiques per signar un pacte d'Aliança Revolucionària. El primer gran pols al sistema va tenir lloc el desembre de 1916 amb una vaga de 24 hores que va paraitzar el país i va demostrar la força de la unitat sindical.

L'èxit d'aquesta jornada va encoratjar una onada de vagues sectorials durant el 1917, especialment intenses a Catalunya:

- Sector de la construcció: aturada de dos mesos.
- Sector tèxtil: vaga de dos mesos entre juny i juliol.
- Ram de l'aigua: un conflicte que es va allargar fins a quatre mesos.

La lluita no es limitava a les grans ciutats. Un exemple clar de la penetració del moviment va ser la fàbrica Asland del Clot del Moro, a Castellar de n'Hug. Malgrat la seva ubicació a l'Alt Berguedà, els seus treballadors es van sumar activament a les protestes i reclamacions nacionals. Aquest compromís va quedar documentat a les pàgines de Solidaridad Obrera.

El diari Solidaridad Obrera¹, conegut popularment com «la Soli», va ser el cronista i motor d'aquestes lluites. Fundat a Barcelona el 19 d'octubre de 1907, va començar com l'òrgan de premsa del grup homònim per convertir-se, més tard, en el portaveu oficial de la CNT. Redactat en castellà, es va consolidar com el diari sindical més influent de Catalunya fins al final de la Guerra Civil el 1939, sent una eina indispensable per a la formació i la mobilització de la classe treballadora.

Transcripció de *Solidaridad Obrera* de 4 de juny de 1917²

UN OBRERO CONDENADO AL PACTO DEL HAMBRE

La Pobra de Lillet, feudo de Güell.

La misteriosa vida de los habitantes de la llamada Cuenca del Llobregat es de las que claman un acto de rebeldía... Pues los enteros propiedad de un nombre... Familias enteras que no pueden disponer de su albedrío. El motín, la revuelta surgirá feroz, imponente de esos pueblos de Catalunya convertidos en feudos, en cotos o dehesas. A partir de Manresa, cruzaréis colonias obreras, semejantes a presidios. Más cerca de esas colonias, de esas miserables casas, se levanta soberbio, retador, el chalet, el castillo del propietario. Allí vive el amo, algunas temporadas; allí vive su familia, rodeados de confort y comodidades de los bien hallados... A la entrada de la casa, en la verja del jardín, hay un letrado que dice: Se prohíbe terminantemente el paso.

La Pobra de Lillet pertenece al conde Güell. El conde Güell, como el de Fígols, entre sus propiedades cuenta con un pueblo. Allá en la Pobra, ese señor Güell, que asiste a toda clase de funciones benéficas, que las damas de su familia organizan fiestas; ese señor Güell, descendiente del Güell protector de negros, tiene una fábrica de cemento, conocido por Cemento Asland. Los obreros de la fábrica o de las minas, trabajan doce horas diarias por un irrisorio jornal. Es tan pasado el trabajo, tan malo, que no será aventurado señalar La Pobra como uno de los pueblos en que sus estadísticas pueden ofrecer mayor número de tísicos.

Todos recordaréis la pasada huelga... Todavía en la cárcel de Barcelona, hay una mujer, madre de cuatro niños de corta edad, acusada de agresión a la fuerza armada, siendo ella la que fue atropellada, el médico lo puede atestiguar, por el teniente de la guardia civil.

¹ [Solidaridad Obrera 1907-1939. Premsa Llibertaria Digitalitzada. \[cedall.org\]](http://cedall.org).

² [00580.pdf \[cedall.org\]](http://cedall.org).

Todos recordaréis las incidencias de la lucha, una pobre obrera pateada estando en cinta; otra obrera abofeteada; varios obreros heridos, otros encarcelados... ¿Recordáis? Fue allá, en la Poble de Lilet, de donde Güell es amo, era contra el proceder del conde que se rebelaron aquellos compañeros; era contra la explotación de la que son objeto... Y un pobre hombre, alcalde de Güell, y otros pobres hombres, concejales de Güell, no podrán permitir que contra él no se luchara... Y pusieron en práctica todos los medios para que el movimiento, que llegó a impresionar a Cataluña toda, sufriera un fracaso.

¿Qué ha quedado de aquella magna huelga? Un letrado en los periódicos obreros que dice «Boicot al cemento Asland» y un compañero lanzado al pacto del hambre, él y su mujer y sus hijos. Se han concedido a los obreros de la Poble, tres relevos y cincuenta céntimos de aumento a los trabajadores de las minas y cincuenta a los de la fábrica, pero con la condición indispensable de dejar de pertenecer al Sindicato.

Y ahora, cuando parece solo parece, que todo está tranquilo, se acusa a un compañero de ser el culpable de todo lo ocurrido. Se le acusa y se le tilda de vividor. Ese compañero es Solé, que ha permanecido cuatro meses en la cárcel y de donde ha salido hace pocos días. Y ahora, ahí van los hechos.

Mientras el camarada Solé estuvo preso, «La Constancia» manda a su compañera 25 pesetas que en ninguna ocasión le fueran entregadas. Tuvo que ir un delegado y entregarlas. Pero antes que «La Constancia» tomase la resolución de mandar al delegado, la mujer de Solé y sus dos hijitos, debido a las privaciones, estaban enfermos. El médico de la Poble solicitó del alcalde socorros. Este pobre hombre, limpiabotas de los criados de Güell, hizo correr la versión de que gracias a él la familia de Solé no había muerto de hambre. La compañera de Solé devolvió inmediatamente las tuvo en su poder las pesetas que el pobre del alcalde había prestado no de su bolsillo, sino de [---] comunales.

No relataremos las infamias que contra Solé se han cometido. Solo señalaremos que el caso que el Síndico del Ayuntamiento y el secretario trabajaron lo indecible para evitar que saliera de la cárcel y acumularle hechos no sucedidos.

Pero he ahí que ahora Solé puede volver a la Poble. El pobre hombre del alcalde ha dicho que si lo hacía sería nuevamente detenido. Y han preparado de tal manera la coartada que han predispuesto al pueblo contra Solé.

Pero, es más: Se ha llegado a despedir a su mujer con sus hijos de la Poble se les ha expulsado. [---] mayor y más infamia villanía; es inútil lo que haga el alcalde pedín o del feudo de Güell es inútil. Cuando nos plazca hemos de ir allí para sembrar la semilla de la rebeldía. El conde de Güell no podrá fiarse de los obreros. Podrá disponer a su antojo, del alcalde y del [---] intento, pero de los trabajadores se eliminaron ya aquellos tiempos en que el obrero se descubría a respetanza y borreguilmente ante la presencia del amo.

Y por hoy, basta, pero hablamos en otra ocasión del descalabre explotador; Güell y sus compinches. Queremos predisponer a los hombres para la revolución y vive Dios que lo hemos de lograr.

DESPRÉS DE LA VISITA

Un cop fet el taller, des del Museu us proposem un parell de reflexions que poden ajudar el professorat a acabar de treballar els continguts, competències i sabers que hauran adquirit abans i durant la visita.

Es busca el rol actiu de l'alumnat, fugint de la explicació magistral tradicional per tal que el pensament i la reflexió sorgeixin a partir de la pròpia elaboració, construcció i organització de la informació.

Aquestes són algunes de les reflexions:

1. La batalla del relat: Qui explica la història?

- / Contrast de fonts: el Museu ens parla d'una "proesa arquitectònica i tecnològica". El diari Solidaridad Obrera parla de "presidis" i "feus". Com canvia la nostra visió de la fàbrica si només mirem l'edifici o si només llegim el diari sindical?
- / Anàlisi del llenguatge: quina intenció tenen paraules com *feudo*, *pacto del hambre* o *sembrar la semilla de la rebeldía*? Creieu que un text tan ideològic pot ser una font històrica vàlida?
- / Informació i aïllament: en una època sense ràdio ni internet, com s'ho feien els obrers d'una fàbrica perduda al mig de la muntanya per estar coordinats amb una vaga general a tot l'Estat? Quin paper hi jugaven el "carrilet" o els miners que anaven i venien?

2. Vida, gènere i jerarquia a la Colònia

- / Paternalisme industrial: Eusebi Güell ofería casa, escola i església. Era una mostra de generositat cap als treballadors o una estratègia per tenir-los controlats i evitar que marxessin a la competència o fessin vagues?
- / Seguretat vs. llibertat: preferiries viure en un sistema on l'empresa t'ho dona tot [casa, feina, educació] a canvi d'una obediència total, o en un sistema amb més llibertats però més incertesa econòmica?
- / L'estructura de gènere: normalment, la història de la industrialització es focalitza en l'obrer i l'amo. Tanmateix, el text de Solidaridad Obrera esmenta dones empresonades i agredides per la Guàrdia Civil. Per què creieu que les dones eren a

la "primera línia" de la protesta si oficialment no eren les "treballadores de la maquinària"? Què ens diu això sobre qui sostenia realment la lluita a la colònia?

- / La dona com a garant de l'ordre: en el sistema paternalista de les colònies, el comportament de la família (dones i fills) era clau per mantenir el dret a la feina i a l'habitatge de l'obrer. Quan una dona decidia sumar-se a la vaga o ser activista, què estava posant en risc realment? Creieu que la repressió contra les dones era una forma de coaccionar indirectament tota la unitat familiar i neutralitzar qualsevol intent de rebel·lia dels treballadors?
- / La bombolla social: com devia ser la convivència en un espai tan reduït on el Director vivia en un xalet modernista de luxe i els obrers compartien espais precaris o anaven caminant des de la Pobla o Castellar?

3. Tecnologia, paisatge i "cogeneració"

- / La fàbrica autosuficient: l'Asland aprofitava l'aigua del Llobregat, el carbó del Catllaràs i la calor dels forns. Podem considerar-ho un precedent de l'economia circular actual o era pur instint de supervivència per l'aïllament geogràfic?
- / L'impacte al territori: en només 10 anys, un entorn ramader i rural es va convertir en un pol industrial pesant. Quin preu va pagar la natura per construir les infraestructures modernes de Catalunya?
- / Arquitectura de control: el disseny esglaonat aprofitava la gravetat per moure el ciment, però també permetia una vigilància visual constant. Com influeix el disseny d'un edifici en la manera com es treballa i es controla el personal?

4. El valor del patrimoni industrial

- / Per què conservar-ho? L'any 1996, la fàbrica es va vendre per l'equivalent a 3.000 €. Té sentit que avui es gastin milions d'euros públics a restaurar un edifici que ja no produeix res?
- / Memòria històrica: si enderroquéssim la fàbrica Asland perquè "és una ruïna", què passaria amb la història de la vaga del 1917 o la memòria dels obrers? El patrimoni és només l'edifici o és la història que hi ha dins?

Dinàmica: "El Judici a l'Asland"

Per tancar l'activitat a l'aula, pots dividir la classe en tres grups i simular un "judici històric" l'any 1917:

- / La Patronal [Sindicat d'industrials]: defensen que creen riquesa, progrés, trens i escoles on abans no hi havia res.

- / La CNT [Solidaridad Obrera]: denunciem l'exploració, les malalties [tisi], el control autoritari i la repressió a la vaga.
- / El Jurat ([l'alumnat]): Ha de dictaminar quines mesures s'haurien d'haver pres per fer la fàbrica "justa" sense tancar-la.

Activitat de síntesi: "L'Informe de l'Estat de la Fàbrica"

Dividiu els alumnes per "comissions" (Històrica, Mediambiental, Social i Tècnica). Cada grup ha de redactar un punt de l'informe final basant-se en la visita:

- / Comissió Social: analitzar si el model de la Colònia Asland era just o abusi segons els estàndards de 1917 i els de 2026.
- / Comissió Tècnica: explicar el procés de producció i per què la cogeneració va ser la clau de l'èxit.
- / Comissió Territorial: comparar fotos antigues i actuals per veure com la natura ha recuperat espai o com l'empremta industrial és permanent.
- / Comissió de Patrimoni: dissenyar una campanya per xarxes socials per convèncer altres joves de visitar el museu.

**Museu del Cement
de Castellar de n'Hug**
MNACTEC

Paratge del Clot del Moro, s/n / 08696 Castellar de n'Hug / 93 825 70 37

www.museuciment.cat / reserves@museuciment.cat